

VLAAMS NATIONAAL ZANGFEEST, jaarlijkse bijeenkomst van duizenden Vlamingen die volksliederen zingen, ondersteund door koren. Van 1933 tot '75 hadden er 38 zangfeesten plaats te Antwerpen (sinds 1953 in het Sportpaleis), met uitzondering van de zangfeesten van 1937 (Brussel), '38 (Gent), '39 (Brugge), '41 en '42 (Brussel), '48 (Kortrijk), '49 (Turnhout), '51 (Gent) en '52 (Brussel).

Eerste Vlaamsch Nationaal Zangfeest

TE 3 STIPT: HIJSCHEN VAN
DE NEDERLANDSCHE
DE TRANSVAALSCH
DE VLAAMSCHE VLAG

HELDERSTADION

Zondag 9 Juli 1933

Berchem (Bij Antwerpen)

Leiding : JEF VAN HOOFF

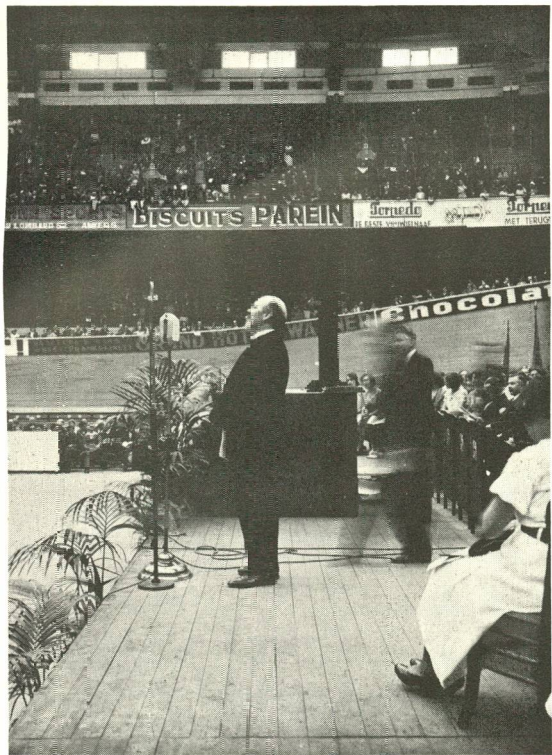

Uitzending langs «Vlaamsch Brussel» verzorgd door Vlanara.

«SO LAET ONS DAN T' SAMEN MET EENDRACHTIGEN
«HERTE ENDE WILLE DE BESCHERMINGHE VAN DIT
«GOEDE VOLCK AENGRIJPEN».

Willem de Zwijger.

Door de lectuur van Herman Baccaerts werk over Peter Benoit, waarin een hoofdstuk gewijd is aan de organisatie van nationale muziekfestivals, besloot Willem de Meyer in 1926 het werk van alle Vlaamse componisten die volksliederen hadden geschreven of nog zouden schrijven onder de massa te brengen door haar die liederen systematisch aan te leren. Hij spiegelde zich hierbij aan wat Emiel Hullebroeck in Vlaanderen, Henri Borel in Bretagne en Noordnederlandse cabaretzangers voor de popularisering van het volksliedrepertoire hadden verwezenlijkt. In bijna alle Vlaamse gemeenten leidde hij een volkszangavond. Een direct gevolg was een sterk groeiende belangstelling voor de volkszang. Belangrijk was ook de stichting van tal van zanggroepen en koren, zoals Kunst en Vermaak in Borgerhout, 't En zal in Lier, het Vlaams Nationaal Gemengd Koor in Mechelen en Vri Vlaems, Jong Vlaems in Sint-Niklaas. Van belang was tevens de aanmoediging die De Meyer ervoer vanwege kunstenaars en intellectuelen, o.w. Karel Peeters. Koren en dirigenten trokken heel het Vlaamse land door en legden aldus onder leiding van mannen als Jef van Hoof en Willem de Meyer de basis voor het eerste Nationaal Zangfeest. De Meyer besloot de zangfestivals van Peter Benoit (1875 te Gent, 1876 te Antwerpen) voort te zetten, doch op een ruimere basis van jeugd- en volksopvoeding. Een Actiecomité voor het organiseren van een jaarlijks zangfeest kwam in 1933 tot stand o.l.v. K. Peeters. Op 9 juni 1933 had het eerste Vlaams Nationaal Zangfeest plaats. Het groeiende succes maakte strakkere organisatie, systematischer opzet en ruimer progaganda nodig. In 1935 werd het eerste

A. Eorms als spreker op het 2de Vlaams Nationaal Zangfeest (1934).

J. van Hoof als dirigent op het 4de Vlaams Nct graal Zangfeest (1936).

Vlaams Nationaal Zangfeest van 1961.

overkoepelend orgaan gesticht. In 1938 ging De Meyer, bijgestaan door tal van vrienden, over tot de stichting van het Vlaamsch Nationaal Zangverbond (z. aldaar). Karel Peeters werd de eerste voorzitter, De Meyer algemeen secretaris. De lijst van de leden-stichters bevat de namen van tal van voor-
aanstaande Vlamingen.

Aanvankelijk had één dirigent de leiding over het hele zangfeest (Jef van Hoof in 1933, '34 en '35); sinds 1937 huldigde men een nieuwe formule, nl. zoveel mogelijk dirigenten hun eigen liederen laten dirigeren. Zo zien we op 25 juli 1937 Gaston Fere-mans, Emiel Hullebroeck, Arthur Meulemans en Renaat Veremans naast elkaar optreden. Nadien traden als dirigenten o.a. ook op: Raf Belmans, Jozef Berteele, Fons Bervoets, Jan Brouns, Daniël Clement, Kamiel Cooremans, Karel van Daele, Antoon Defoort, Roger Deruwe, Hendrik Diels, Jan Douliez, Fernand van Durme, Lieven Duvosel, Ernest van der Eycken, Staf Gebruers, Madeleine Jacobs, Marc Liebrecht, Willem de Meyer, Lode en Ivo Mortelmans, Staf Nees, Wies Pee, Armand Preud'homme, Monique Quix, Jef Tinel, José Standaert, Hilman Verdin, Maurits Veremans en Juliaan Wilmots. De zangfeesten werden door voor-
aanstaande vakmensen geregisseerd, zoals J. Diels, Lode Gijsen, Ast Fonteyne, Antoon vander Plaetse, Anton van de Velde e.a. Sedert 1953 neemt Remi van Duyn onafgebroken deze regie waar. Aan elk zangfeest werken tekstdichters of publicisten mee, terwijl tevens een toespraak wordt gehouden; tra-
den achtereenvolgens als sprekers op: Herman Vos (1933), August Borms ('34), Floris van der Mueren ('35 en '51), pater Callewaert ('36), Jozef Muls ('37), Rob van Roosbroeck ('38), Cyriel Ver-schaeve ('39), Wies Moens ('41 en '43), Filip de Pillecyn ('42), pater Dewyn ('48), Edward Amter ('49), H. Wagemans ('52) en sedert '53 Valeer Por-tier.

In het begin van de Tweede Wereldoorlog gingen de zangfeesten gewoon door. Tijdens de voorberei-
dingen voor het 9de zangfeest van 2 augustus 1942 kwamen er moeilijkheden met de bezetter: het voorwoord dat Hendrik Borginon voor de program-mabrochure geschreven had en dat vele scherpe passages bevatte, zoals „het recht om ons zelf te zijn, geen knechten, geen sleepdragers van wie ook”, werd gecensureerd en vervangen door een toespraak van Jan Brans. Na 1943 was de toestand zodanig geëvolueerd, dat men alle activiteiten moest staken.

In 1947 werd het Algemeen Nederlands Zangver-bond (z. aldaar) opgericht, dat de rol van het voor-malige Vlaamsch Nationaal Zangverbond overnam. In 1948 werd een nieuwe reeks zangfeesten ingezet die niet alleen de traditie van de vroegere zang-feesten opnieuw opnamen, maar tevens bedoeld waren als een constante factor van bewuste stelling-name inzake V.B. In de rede van de voorzitter werd stelling genomen in belangrijke knelpunten van de Vlaamse problematiek, zoals amnestie, fede-ralisme, Leuven-Nederlands, de grendelgrondwet. Thema's van zangfeesten uit het nabije verleden zijn: Wij zijn een volk (1960); Federalisme-Vlaan-deren leeft (1961); Geen gebiedsroof (1963); Lim-burg (1968); Brussel (1969); Vlaanderen, een land zonder grenzen (1970); Federalisme nu (1972); Vlaanderen, ons Vaderland (1973); Vlaanderen één (1974); Brussel halt (1975).

37 VLAAMS NATIONAAL ZANGFEEST

26 MEI '74

Sportpaleis - Antwerpen 14.30 uur

georganiseerd door het ANZ i.s.m. VTB-VAB
en m.m.v. het Noordstarfonds vzw.

Ook in de vormgeving kwam vernieuwing vooral tijdens het voorzitterschap van V. Portier. Na 1959 werden choreografische en plastische elementen ingelast, die samen met de strijdlieiders het zangfeest tot één geheel maken op bindende teksten van Vlaamse dichters. De kleinkunstenaars kregen hun aandeel in het optreden van chansonniers, zoals Miel Cools.

Sinds 1960 volgden vieringen en herdenkingen elkaar op: J. Tinel in 1960 en '65; W. de Meyer in '61; G. Feremans in '64; E. Hullebroeck in '65 en R. Veremans in '70. Andere nieuwe elementen in de geschiedenis van de zangfeesten zijn het optreden van de vrouw, hetzij als dirigent of balletleidster, hetzij als presentatrice, en het inschakelen van jeugdgroepen, zoals de muziekkorpsen van de Chirojeugd, Scouts, Katholieke Studentenactie, Verbond der Blauwvoetvendels, Dansa Ritmica, de groep Thor, vendeliers en turnverenigingen.

LITERATUUR: F. Janssens, *Historie van 33 zangfeesten tussen 1933 en 1970*, in *De Autotoerist*, jg. 24, nr. 10 (29 april 1971, p. 547-551).

GREET PLOMTEUX